

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖS**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS
VYRIAUSYBĖS 2002 M. BALANDŽIO 12 D. NUTARIMO NR. 519 „DĖL VALSTYBINIO
STRATEGINIO ATLIEKŲ TVARKYMO 2014–2020 METŲ PLANO PATVIRTINIMO“
PAKEITIMO“ PROJEKTO**

(TAP NR. 22-791(3); TAIS NR. 21-24949(5))

2022-05-31 Nr. NV-1515

Vilnius

1. Projekto rengėja – Aplinkos ministerija (AM)

2. Projekto tikslas – patvirtinti Valstybinį atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų planą (toliau – Planas). Plano tikslas – nustatyti atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų prioritetus, tikslus, uždavinius ir priemones, būtinus užsibrėžtiems tikslams pasiekti, valstybines atliekų prevencijos ir tvarkymo užduotis savivaldybėms, nacionalines ir Europos Sąjungos struktūrinės paramos finansavimo kryptis, Plano įgyvendinimo vertinimo kriterijus, kad būtų užtikrintas atliekų prevencijos ir tvarkymo eiliškumas įgyvendinant 2021–2030 metų Nacionaliniame pažangos plane nustatytus strateginius atliekų prevencijos ir tvarkymo tikslus, pažangos uždavinius

3. Dabartinė situacija: šiuo metu galiojantis Valstybinis atliekų tvarkymo 2014–2020 metų planas nustatė strateginius atliekų tvarkymo tikslus, uždavinius ir priemones, būtinus užsibrėžtiems tikslams pasiekti, valstybines atliekų tvarkymo užduotis ir atliekų tvarkymo užduotis savivaldybėms, nacionalinės ir Europos Sąjungos struktūrinės paramos finansavimo kryptis ir Plano įgyvendinimo vertinimo kriterijus iki 2020 metų. Galiojantis planas į nacionalinę teisę perkėlė visą eilę atliekų sektoriaus direktyvų (2008/98/EB, 94/62/EB, 2006/66/EB, 2012/19/ES, 1999/31/EB) reikalavimų ir tikslų. Atsižvelgiant į tai, kad esama atliekų prevencijos ir tvarkymo situacija pasikeitė, patvirtintos ES atliekų direktyvos su atliekų tvarkymo tikslais ir reikalavimais, planas turi būti atnaujintas.

4. Projekto esmė:

- Planas parengtas įgyvendinant Atliekų tvarkymo įstatymo (toliau – Įstatymas) 26 straipsnio 2 dalies nuostatas ir atsižvelgiant į 2008 m. lapkričio 19 d. direktyvos 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinančios kai kurias direktyvas su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/851 (toliau – Direktyva), 28 straipsnio 3 ir 5 dalių, 29 straipsnio 1, 2 ir 2a dalių nuostatas;
- įgyvendinant žiedinės ekonomikos tikslus, Plane pirmenybė teikiama atliekų prevencijai, antriniams daiktų ir gaminių panaudojimui ir perdirbimui, antrinių žaliavų naudojimui, kad būtų pasiektos Direktyvoje nustatytos valstybinės užduotys iki 2025 m. paruošti pakartotinai naudoti ir perdirbti bent 55 proc., o iki 2030 m. – bent 60 proc. visų susidariusių komunalinių atliekų (pagal svorį). Siekiama, kad energijai gauti būtų naudojamos tik po rūšiavimo likusios nebetinkamos perdirbti atliekos, o sąvartynuose – šalinamos tik atliekos, nebetinkamos naudoti energijai gauti ar panaudoti kitaip. Projekto tikslai, uždaviniai ir priemonės orientuoti į tai, kad kuo labiau sumažėtų šalinamų atliekų ir būtų įgyvendintas ambicingas Nacionalinio pažangos plano (toliau – NPP) tikslas iki 2030 m. sąvartynuose šalinti ne daugiau kaip 5 proc. viso komunalinių atliekų kiekio pagal svorį;
- Plane pateikiama atliekų prevencijos ir tvarkymo situacija parengta pagal „Smart Continent“ 2021 m. atliktą analizę „Esamos atliekų tvarkymo sistemos, siekiant parengti Valstybinio atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų plano projektą“ ir Kauno technologijos universiteto 2021 m. atliktą tyrimą „Žiedinės ekonomikos tikslų įgyvendinimas Lietuvoje: iššūkiai ir galimybės“. Įvardyta esama infrastruktūra, atliekų susidarymo prognozės;
- Planas parengtas išanalizavus šalies esamą atliekų prevencijos ir tvarkymo būklę. Plano įgyvendinimo vertinimo kriterijai suderinti su NPP kriterijais;
- Plano tikslai siejami su atliekų prevencijos, investicijų į žaliąsias inovacijas, žaliųjų pirkimų, atliekų kiekį mažinančių aplinkai draugiškų, išteklius tausojančių technologijų, pakartotinio daiktų naudojimo, daiktų mainų plėtra ir parama jai, atliekų perdirbimą ir antrinių žaliavų kiekius didinančiomis technologijomis. Įgyvendinant Įstatymo reikalavimus ir atsižvelgiant į Direktyvos nuostatas, didelis dėmesys Plane skiriamas pirminio atliekų rūšiavimo infrastruktūros plėtrai tiek

ap rūpinant gyventojus trūkstamais pakuočių ir antrinių žaliavų atskiro surinkimo kontaineriais, tiek užtikrinant jiems galimybę rūšiuoti atskirai maisto, tekstilės, pavojingų ir statybinių medžiagų atliekas (siekiama ap rūpinti gyventojus šias atliekas rūšiuoti skirtomis priemonėmis ar sudaryti jiems sąlygas patogiai jas išrūšiuoti). Pateikiami planai, kaip atskirai surinkti ir perdirbti kuo daugiau atskirai nesurenkamų ir neperdirbamų mišraus komunalinio srauto atliekų (inertinių, higienos), kad kuo mažiau jų būtų šalinama sąvartynuose;

- siekiama plačiau įgyvendinti gamintojo atsakomybės principą, taikyti jį tekstilės, baldų ir kituose sektoriuose, kad kaip galima daugiau atliekų būtų sutvarkytos pagal aukštesnius žiedinės ekonomikos tikslus. Numatoma skatinti naują ar modernizuoti esamą infrastruktūrą, galinčią kokybiškai paruošti atliekas perdirbti, kad kuo daugiau jų būtų naudojama antrinių žaliavų gamyboje. Planuojama griežtinti atliekų tvarkymo ir perdirbimo užduočių vykdymo ir apskaitos kontrolę, kelti atliekų sektoriaus dalyvių kvalifikaciją, skatinti tarpsektorinį bendradarbiavimą, nacionalinius susitarimus, aktyviau šviesti visuomenę atliekų prevencijos ir tvarkymo klausimais;
- Planas apima komunalinių, gamybos ir kitos ūkinės veiklos atliekų prevencijos ir tvarkymo organizavimo Lietuvos Respublikos teritorijoje, maisto atliekų ir maisto švaistymo, šiukšlinimo ir vienkartinį plastikinių gaminių prevencijos priemones.

Planas bus notifikuotas Europos Komisijai pagal Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimo Nr. 617 reikalavimus.

5. Derinimas:

- Planas derintas su Ekonomikos ir inovacijų, Finansų, Žemės ūkio, Sveikatos apsaugos, Švietimo, mokslo ir sporto, Socialinės apsaugos ir darbo, Vidaus reikalų, Krašto apsaugos ir Teisingumo ministerijomis, Visuomenės sveikatos centru, Viešųjų pirkimų tarnyba, Lietuvos konkurencijos taryba, Specialiųjų tyrimų tarnyba, Lietuvos vartotojų teisių apsaugos taryba, Regionų plėtros tarybomis, Lietuvos savivaldybių asociacija, Lietuvos regioninių atliekų tvarkymo centrų asociacija, Lietuvos jaunųjų mokslininkų sąjunga, Savivaldybių komunalinių įmonių asociacija, Lietuvos inovacijų centru, VŠĮ „Žiedinė ekonomika“, UAB „Toksika“, UAB „Gren Lietuva“, UAB „Vilniaus kogeneracinė jėgainė“, UAB „Kauno kogeneracinė jėgainė“, gamintojų ir importuotojų organizacijomis, atliekų tvarkytojais, kitomis suinteresuotomis institucijomis ir visuomene.
- be pastabų suderinta su Krašto apsaugos ministerija, Konkurencijos taryba, Vartotojų teisių apsaugos taryba, Viešųjų pirkimų tarnyba, Muitinės departamentu;
- atsižvelgta į Teisingumo, Švietimo, mokslo ir sporto, Finansų, Vidaus reikalų ministerijų, Vyriausybės įstaigos atstovų, Aplinkos apsaugos agentūros, Aplinkos apsaugos departamento pastabas, į Ekonomikos ir inovacijų ir Žemės ūkio ministerijų, daugumos kitų suinteresuotų institucijų, asociacijų, visuomenės atstovų pastabas atsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies. Argumentai dėl pastabų, į kurias neatsižvelgta ar atsižvelgta iš dalies, pateikti derinimo pažymoje;
- Planas (nors ir netiesiogiai) nustato su atliekų tvarkymu susijusios ūkinės veiklos, įrašytos į Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 1 ar 2 priedus, vystymo pagrindus ir rengiamas visai Lietuvos Respublikos teritorijai, todėl, vadovaujantis ES ir nacionaliniais teisės aktais, jam atliktas strateginis pasekmių aplinkai vertinimas;
- įvertinusi į 2022-05-24 tarpinstituciniame pasitarime priimtus sprendimus, AM pakartotinai teikia Projektą, patikslintą (suderintą darbo tvarka) pagal Ministrės Pirmininkės patarėjo D. Krinicko, Vyriausybės kanceliarijos Teisės, Ekonomikos politikos, Strateginio valdymo grupių pastabas.

6. Atitikimas Vyriausybės programos nuostatomis – Projektas prisidės prie Vyriausybės programos misijos „Lietuvos žaliasis kursas“ tikslų ir rodiklių (150.4, 151.1, 151.3, 152.2) įgyvendinimu.

7. Dalykinio vertinimo išvada – atsižvelgiant į tarpinstituciniame pasitarime priimtus sprendimus, siūlytina patikslintą Projektą svarstyti Vyriausybės posėdyje (B dalyje).

Ekonomikos politikos grupės patarėjas

Vaidas Talačka

Vaidas Talačka, tel. +37070663722, el. p. vaidas.talacka@lr.lt